

Innehåll

Småföretagsbarometern.....	2
Sammanfattning av konjunkturläget i Blekinges län.....	3
Det ekonomiska läget och Blekinge läns näringslivsstruktur	5
Småföretagsbarometern – Blekinges län	7
<i>Sysselsättning</i>	7
<i>Orderingång</i>	8
<i>Tackat nej till order</i>	10
<i>Omsättning</i>	11
<i>Konjunkturindikatorn</i>	12
Lönsamhetsutvecklingen	16
Expansionsutsikter och hinder för expansion	18
Konjunkturrisiker.....	20
<i>Politiska risker</i>	21
<i>Personliga risker</i>	21
Appendix Finansiering.....	22
<i>Bankens lokala förankring och bemötande</i>	23

Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om den närmaste framtiden. Underlaget för småföretagsbarometern utgörs av intervjuer med småföretag med minst en anställd och högst 49 anställda. Det är alltså företagens egen uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i redovisade index för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturindikator inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. I år är det 30 års jubileum för Småföretagsbarometern.¹ Denna gång omfattar undersökningen 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp på länsnivå. Vi kan således mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos rikets småföretag i samtliga län. De läsare som är intresserade av undersökningsmetodik och diagram kan hämta hem materialet från Företagarnas hemsida.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Sparbankernas Riksförbund och Företagarna. René Bongard, Rebecca Källström och Daniel Wiberg (Företagarna) är författare till denna publicering. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat.

Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små företagens stora betydelse för den svenska ekonomin.

Sparbankerna

Företagarna

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar minus procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalet för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

¹ År 2014 gjorde vi ett uppehåll med undersökningen, så värdena för år 2014 är interpolerade.

Sammanfattning av konjunkturläget i Blekinges län

- **Småföretagskonjunkturen** i Blekinge har utvecklats positivt sedan 2013 års mätning och konjunkturindikatorn uppvisar nu rikets näst högsta värde. Det är framför allt länets tjänstesektor som har dragit i den positiva utvecklingen sedan den förra mätningen, medan industrisektorn haft en mindre nedåtgång under samma period. Inför kommande år förväntar såväl tjänste- som industrisektorn en fortsatt tillväxt. Särskilt stark förväntas tillväxten bli i industrisektorn.
- **Sysselsättningstillväxten** har minskat något i Blekinge sedan den förra mätningen 2013, men är fortfarande positiv och över rikets genomsnittliga nivåer. Minskningen beror på industrisektorns minskade anställningstakt. På ett års sikt förväntar sig båda sektorer en sysselsättningstillväxt ungefär i nivå med riksgenomsnittet. Värt att understryka är att den totala sysselsättningen alltså ökar bland länets småföretag.
- **Orderingången** för småföretagen har utvecklats positivt sedan den senaste mätningen 2013. Tillväxttakten för orderingången i Blekinges län är fortsatt högre än riksgenomsnittet - länets totala netttotal på 34 kan jämföras med rikssnittet på 26. Det höga nettotalet förklaras framförallt på en ökad orderingång i tjänstesektorn. Sammantaget i länet är det 46 procent av småföretagen som haft en ökad orderingång, medan 12 procent haft minskad orderingång. Tjänstesektorn tror även fortsatt på en relativt stor ökning av orderingången under det kommande året.
- **Omsättningstillväxten** i Blekinges län har fortsatt den kraftiga ökningen som påbörjades under 2013. Återigen är det tjänsteföretagen i länet som drar utvecklingen. Årets netttotal på 43 är långt högre än riksgenomsnittet (netttotal 29). Förväntningarna inför det kommande året är något mindre dramatiska om än fortsatt positiva: Blekinges småföretagare tror totalt sett på relativt ihållande nivåer i omsättningstillväxten. Inför det kommande året är också Blekinges industriföretag relativt sett mer optimistiska än tjänsteföretagen i förhållande till omsättningstillväxt.
- **Tillväxten av lönsamhet** har efter åren med finanskris återhämtat sig väl bland företagen i Blekinges län och lönsamheten ligger totalt sett något över riksgenomsnittet. Tjänstesektorn har stått för den större delen av ökningen i lönsamhet från den senaste mätningen 2013. Inför kommande år är dock industriföretagen än mer optimistiska i fråga om lönsamhet och förväntar sig totalt sett att ha en lika bra lönsamhetsutveckling som tjänsteföretagen.
- Företagen i Blekinges län upplever något bättre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. Av länets småföretagare anser 68 procent att de har **goda utsikter att expandera** på sikt.

- Det främsta **tillväxthindret** hos småföretagen i Blekinges län är bristen på lämplig arbetskraft. Nästan vart fjärde företag (24 procent) uppger detta som största hinder. Höga arbetskraftskostnader hamnar på andra plats, där 20 procent av företagen upplever detta som ett expansionshinder.
- Den största **konjunkturrisken** enligt företagen i Blekinge är den svenska ekonomiska utvecklingen. Men även den internationella konjunkturen och ränte- och valutakostnader utgör risker för länets företag. Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter samt skattekostnader upplevs som de största **politiska riskerna** av företagen i Blekinges län. En större andel av företagen i Blekinges län, än i riket, upplever också konkurrens från den offentliga sektorn som en politisk risk. Liksom i riket som helhet upplever företagen i Blekinges län att den största personliga risken för företaget är ifall en ägare blir långvarigt sjuk.

Det ekonomiska läget och Blekinge läns näringslivsstruktur

Under 2014 och i början av 2015 växte BNP och sysselsättningen i Sverige med stöd av växande inhemsk efterfrågan som i huvudsak byggde på stabil konsumtion. Sveriges exportsektor har dock haft en mindre positiv utveckling, samtidigt har efterfrågan gradvis förbättrats därmed kommer investeringar och ökad export att bidra till att läget förbättras. Efterfrågan i Europa kan förväntas fortsätta att förbättras något, om ingen allvarlig störning inträffar.

Den tröga exporttillväxten har flera skäl. När det gäller geografisk specialisering har Sveriges exportföretag drabbats av de vikande marknaderna i flera av de viktigaste mottagarländerna i EU. Sveriges export är starkt beroende av de andra EU-länderna eftersom nästan 70 procent av den svenska exporten går till EU.

Sysselsättningen återhämtade sig snabbare i Sverige än i de övriga EU-länderna efter finanskrisen. Men eftersom arbetskraften växer har arbetslösheten legat fast på cirka 8 procent under flera år, och är särskilt hög bland lågutbildade unga. Arbetsmarknadsläget är därför speciellt bekymmersamt för grupper som står längre från arbetsmarknaden.

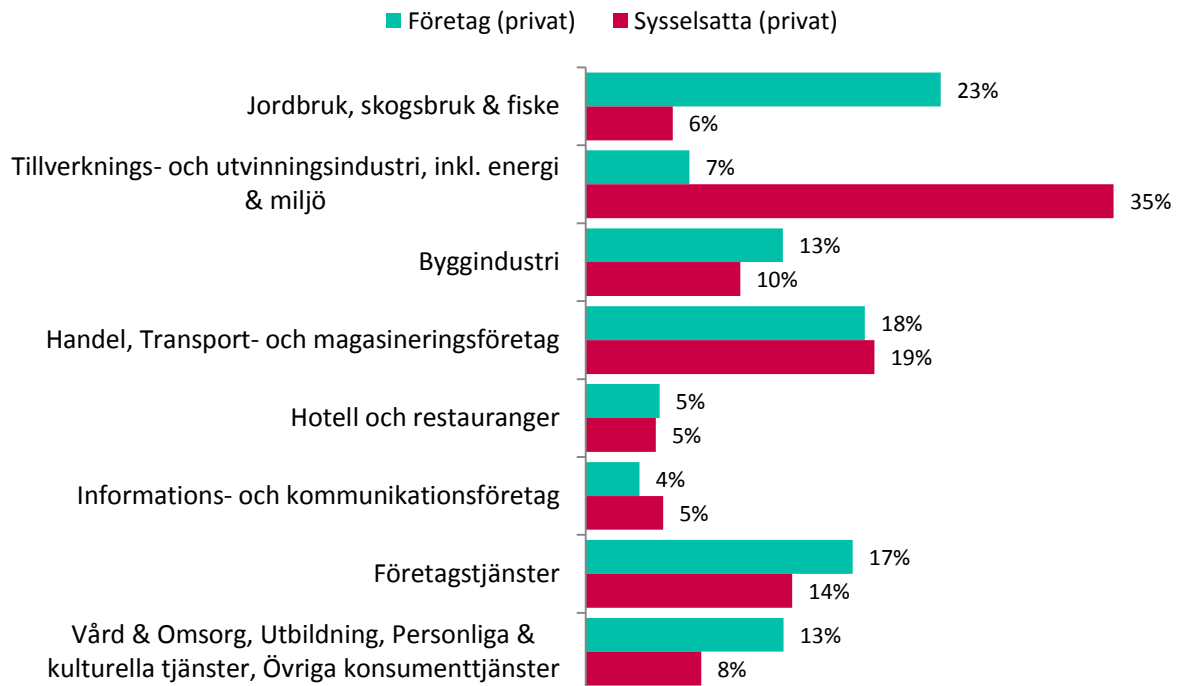
Läget i näringslivet kan alltså sammanfattas som något starkare. Konjunkturläget för tjänstesektorn bidrar positivt till uppgången, medan industrisektorn påverkar negativt. Sysselsättningen har sammantaget ökat och utvecklingen kan vara positiv framöver om inte något konjunkturförhållande inträffar. Även anställningsplanerna framöver är mer optimistiska än vid föregående mätning.

Tabell 1. Näringslivsstrukturen i Blekinge län²

Blekinge län	Företag	Arbetsställen	Sysselsatta
Totalt	6 875	8 599	63 024
Offentlig verksamhet	38	675	24 322
Övrig verksamhet	301	372	2 037
Privata företag	6 536	7 552	36 665
<i>andel privata företag av totala antalet</i>	95,1%	87,8%	58,2%
<i>andel småföretag av privata företag</i>	99,1%	98,9%	63,5%

² Statistiken avser företag med minst 1 sysselsatt person, år 2013. Med småföretag avses 1-49 sysselsatta. Källa: SCB

Figur 1 Fördelning av privata företag per bransch, antal företag och sysselsatta, 2013 (källa: SCB)

Småföretagsbarometern – Blekinges län

Sysselsättning

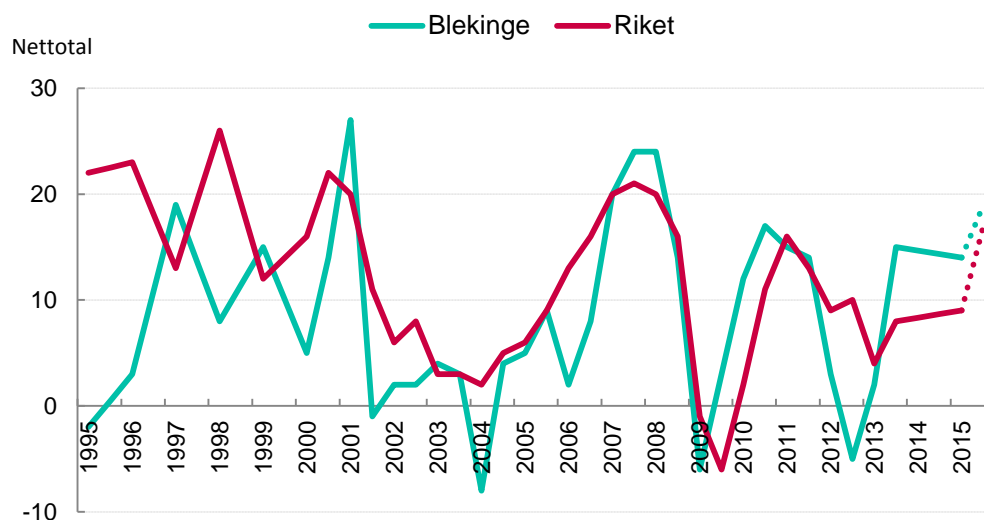
Sysselsättningsstillväxten i Blekinge har minskat något sedan 2013, men är fortfarande positiv och över rikets nivåer. Minskningen beror på att industrisektorn har minskat anställningstakten sedan mätningen 2013. Totalt sett säger drygt vart femte företag i länet (20 procent) att man har ökat sin personalstyrka samtidigt som sju procent av företagen dragit ned på antal personal. Nettotalet landar på 14, vilket är högre än sysselsättningsstillväxten i riket men innebär en liten minskning för länet jämfört med 2013 års nettotal på 15. Ett nettotal över noll betyder det att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Eftersom länet har ett positivt nettotal (14) innebär det att sysselsättningen totalt sett ökar i länets företag.

Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Personer som deltar i vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder inkluderas också som sysselsatta. Ett alternativt mått är sysselsättningsgrad, vilken mäter andelen av den arbetsföra befolkningen som är sysselsatta.

Sysselsättningen är av stor betydelse för den ekonomiska utvecklingen. Med fler i arbete kan vi producera mer och hushållens inkomster växer. Dessutom minskar statens utgifter bland annat genom att arbetslösheten kostar mindre samtidigt som skatteintäkterna ökar.

Figur 2 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Blekinges län och riket 1995-2015

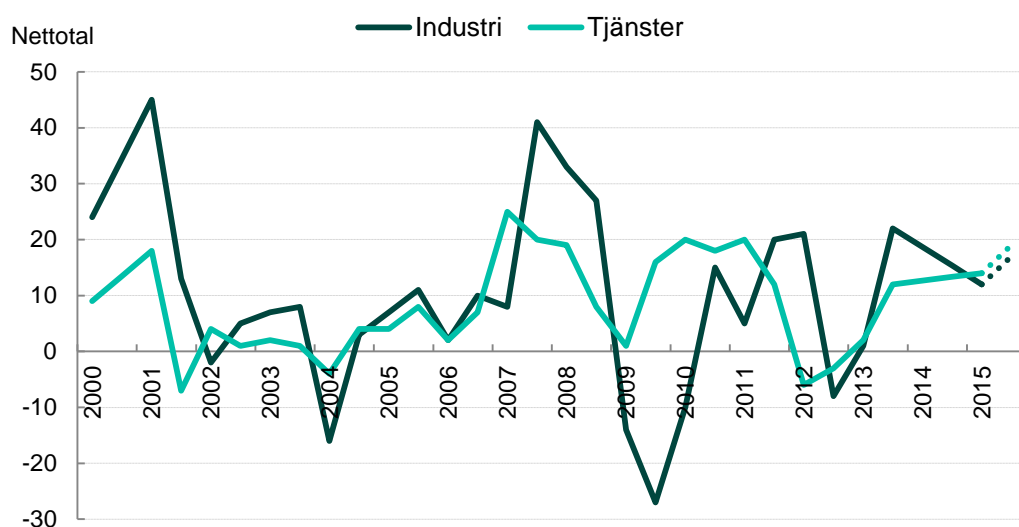

Inom industrisektorn har alltså sysselsättningsutvecklingen gått nedåt, från ett nettotal på drygt 20 år 2013 till det betydligt lägre nettotalet 12 inom industrisektorn i år. Det kan tilläggas att nettotalet dock är något högre än genomsnittet för riket (11). Inom tjänstesektorn har sysselsättningsutvecklingen stigit något från 2013 års nivåer, till ett nettotal på 14.

Förväntningarna framåt är optimistiska och företagen tror på en fortsatt ökad sysselsättning kommande året. Nettotalet förväntas ligga på ett års sikt vara 19 för tjänstesektorn och 17 för industrisektorn, vilket är ungefär i nivå med riket (där prognosen är ett nettotal på 17). Båda sektorerna planerar alltså att öka personalstyrkan.

Figur 3 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Blekinges län, industri- och tjänstesektor 2000-2015

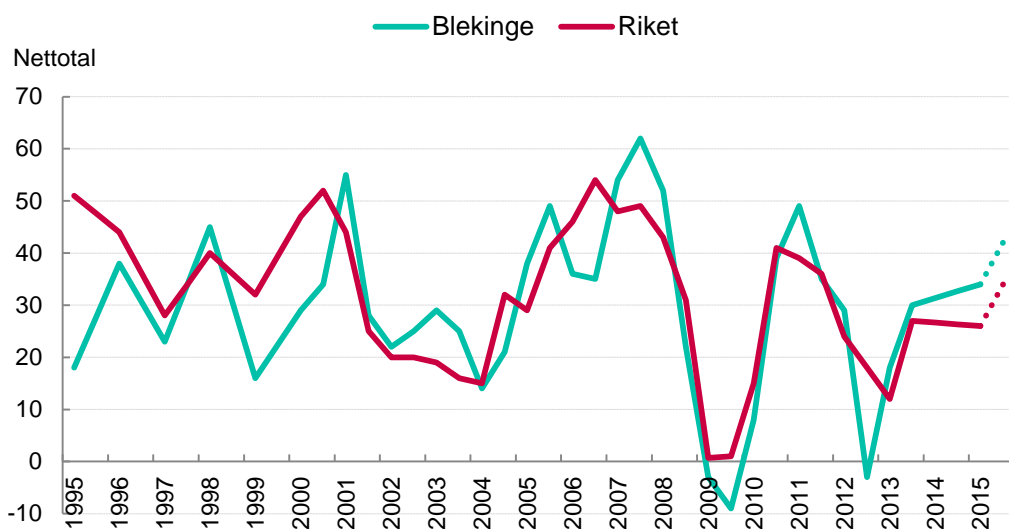
Orderingång

Orderingången för länets småföretag har utvecklats positivt sedan 2013. Tillväxttakten för orderingången i Blekinges län är fortsatt högre än riksgenomsnittet. Förbättringen beror framförallt på en ökad orderingång till tjänstesektorn. Sammantaget i länet är det 46 procent av småföretagen som haft en ökad orderingång, medan 12 procent haft minskad orderingång. Länets totala nettotal på 34 kan jämföras med rikssnittet på 26.

Orderingång

Med orderingång menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period.

Figur 4 Orderutveckling (nettotal) i Blekinges län och riket 1995-2015

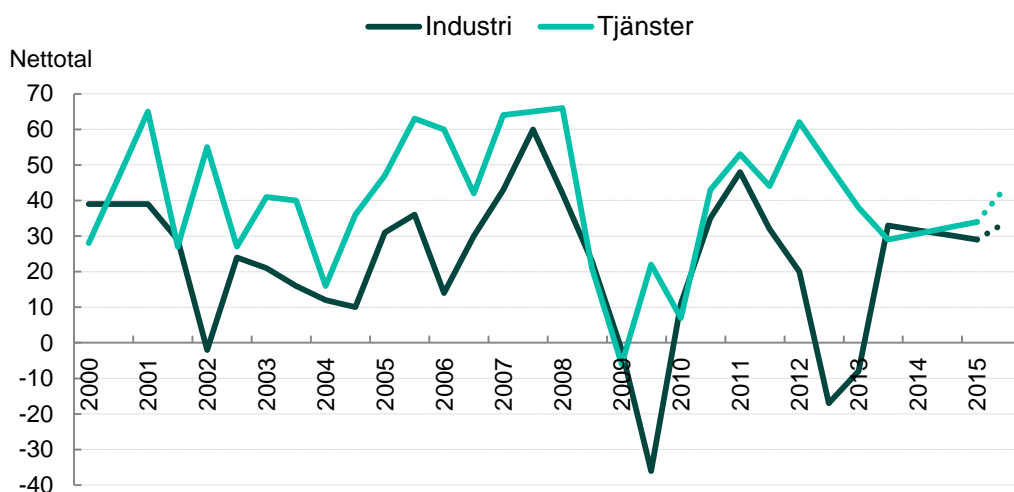
Den ökade orderingsgången beror främst på en positiv tillväxt inom tjänstesektorn, där nettotalet ökat till 34 och således ligger på samma nivå som länets totala orderingsgång. Blekinge ligger därmed betydligt över rikets genomsnittliga nettotal (24) för orderingsgångar i tjänstesektorn. Nära hälften (47 procent) av tjänsteföretagen har ökat orderingsgången, medan 13 procent har minskat den.

Industrisektorn i Blekinge har ett nettotal för orderingsgångar på 29. Detta är något under både nivåerna vid den senaste mätningen och dagens riksgenomsnitt (32) för orderingsgångar i industrisektorn. Bland Blekinges industriföretag har 35 procent haft en ökad orderingsgång medan 6 procent har minskat orderingsgången.

Förväntningarna om orderingsgångarna under det kommande året är positiva, företagen i Blekinge tror totalt sett på en ökning av orderingsgångarna till ett nettotal på 42.

Tjänstesektorns prognos är att nettotalet för orderingsgången ökar till 44 på ett års sikt, medan industrisektorn förutspår en ökning motsvarande ett framtida nettotal på 34. Tjänstesektorn tror alltså även fortsatt på en relativt större ökning av orderingsgången det kommande året, jämfört med industrisektorn.

Figur 5 Ordergång (netttotal) i Blekinges län, industri- och tjänstesektor 2000-2015

Tackat nej till order

Av länets småföretagare har 30 procent tvingats tacka nej till order under det senaste året. Den huvudsakliga anledningen är att företagen uppger att de redan har mer att göra än de hinner med (50 procent av de som tackat nej). Osäkerhet gentemot kunden är ytterligare en anledning (19 procent) till när företag i Blekinge tackat nej till en order.

Omsättning

Omsättningstillväxten i Blekinges län har fortsatt den kraftiga ökningen som påbörjades under 2013. Återigen är det tjänsteföretagen i länet som drar utvecklingen. Årets netttotal på 43 är långt högre än landets småföretagare i genomsnitt (netttotal 29).

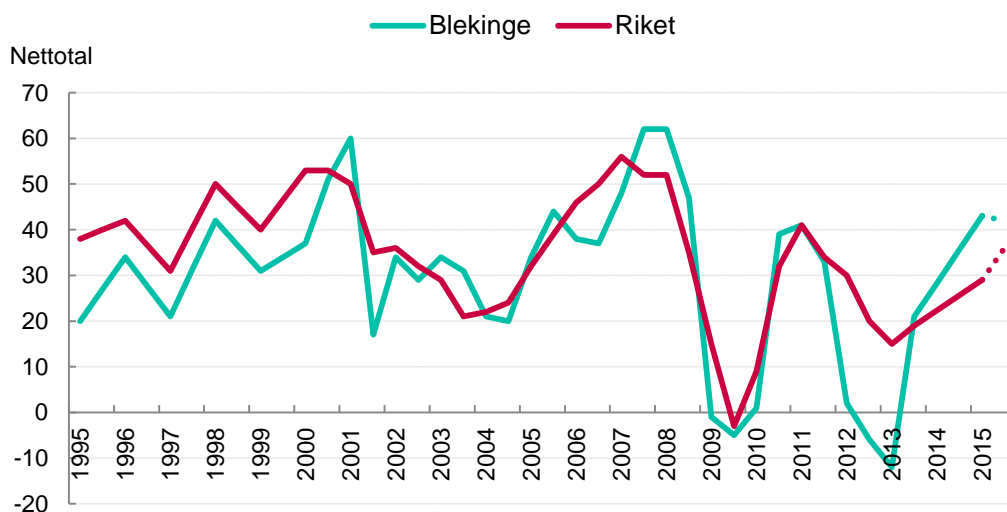
Förväntningarna inför det kommande året är något mindre dramatiska om än fortsatt positiva: Blekinges småföretagare tror på relativt ihållande nivåer i omsättningstillväxten. Totalt sett tror företagen i Blekinge på en omsättningstillväxt motsvarande ett netttotal på 42 under de kommande tolv månaderna. Således ligger även förväntningarna om den framtida omsättningsutvecklingen över genomsnittet (netttotal 36) bland rikets småföretagare.

Omsättning

Ett företags omsättning är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Resultaträkningen visar företagets intäkter och kostnader under räkenskapsåret. Resultaträkningen visar alltså om företaget har gått med vinst eller förlust.

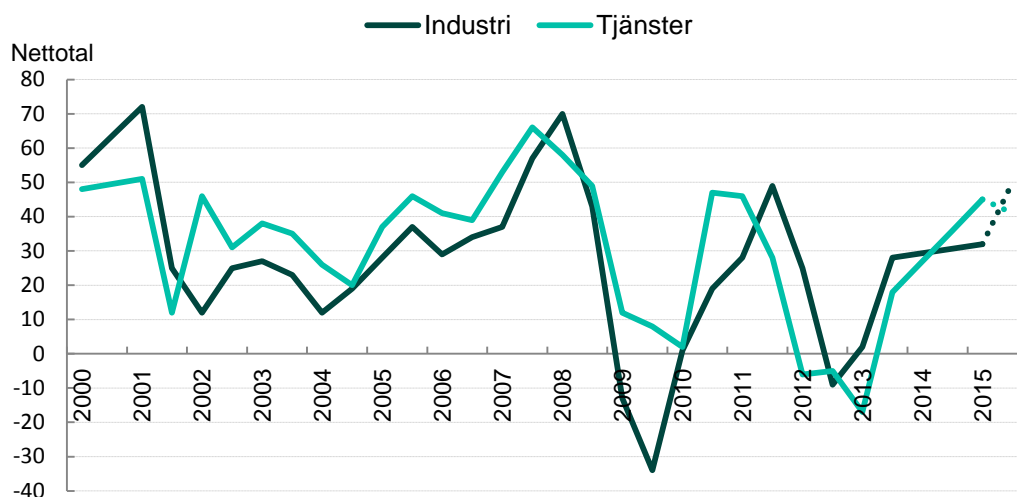
Figur 6 Omsättningsutveckling (netttotal) i Blekinges län och riket 1995-2015

Industrisektorn har haft en viss fortsatt tillväxt i omsättningen och går från ett netttotal på 28 vid den senaste mätningen, till dagens netttotal på 32. Tjänsteföretagens tillväxt har däremot ökat betydligt, från 18 vid den senaste mätningen 2013 till dagens netttotal på 45. Nettotalet för tjänstesektorns omsättning i Blekinges län ligger därmed betydligt över riksgenomsnittet på 28.

Inför det kommande året är industriföretagen dock relativt sett mer optimistiska och förespar ett framtida netttotal på 50, jämfört med tjänsteföretagens mer försiktiga prognos med ett förväntat netttotal på 41.

Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Blekinges län, industri- och tjänstesektor 2000-2015

Konjunkturindikatorn

Nu har vi gått igenom utvecklingen av sysselsättning, ordergång och omsättning för länets småföretag. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. I 2015 års mätning är konjunkturindikatorn för länet 91, jämfört med rikets indikator på 64.

Länets småföretagare har upplevt en kraftig återhämtning i konjunkturen efter två perioder av drastiskt försvagad konjunktur, först under 2008- 2009 och sedan en andra gång under 2012-2013. Från att år 2007 ha nått ett netttotal på 148, bottnade index 2012 med ett värde på -14. Det är tydligt att botten är passerad och återhämtningen tros fortsätta under det kommande året. Konjunkturindikatorn spås stiga även framöver, även om denna positiva utveckling kan vändas av en försvagad konjunktur i Sverige eller i vår omvärld.

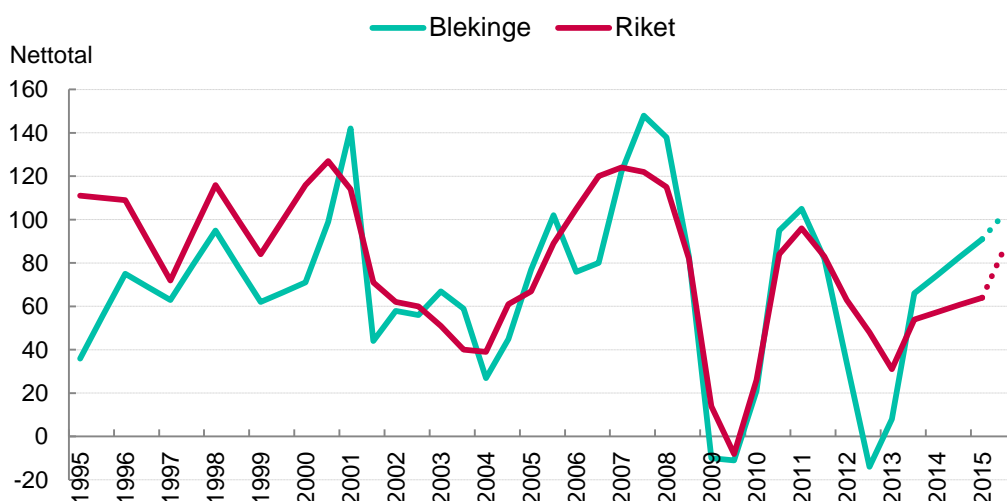
Konjunktur

Konjunktoren beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det rådande ekonomiska tillståndet i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när industrin har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att det är låg arbetslöshet och investeringarna ökar.

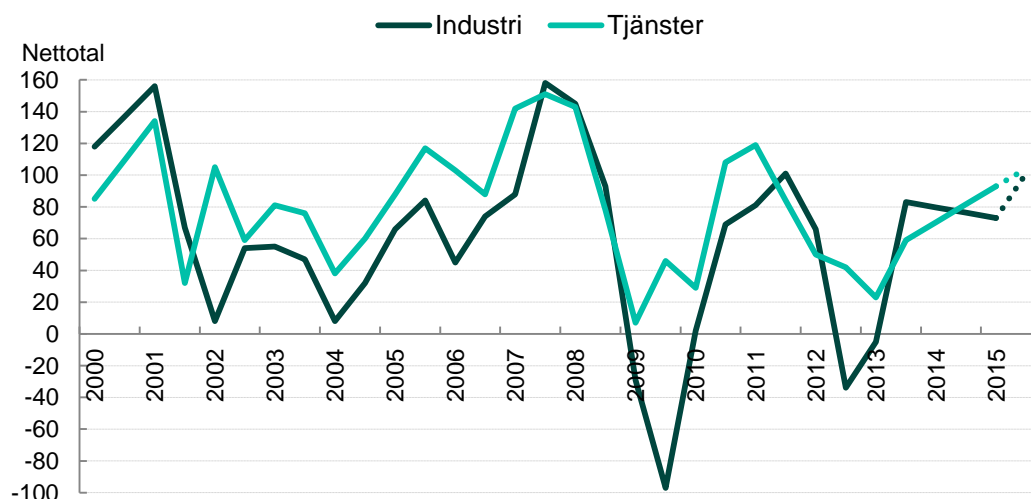
Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfrågan på deras varor eller tjänster, har de svårt att behålla personal och göra nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Figur 8 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Blekinge län och riket 1995-2015

Under det kommande året räknar tjänstesektorn med en fortsatt tillväxt, indikatorn stiger från 93 till 104. Industrin, vars indikator (73) har försvagats sedan den föregående mätningen, räknar också med en förstärkt indikator (till 101) på ett års sikt.

Figur 9 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Blekinges, industri- och tjänstesektor 2000-2015

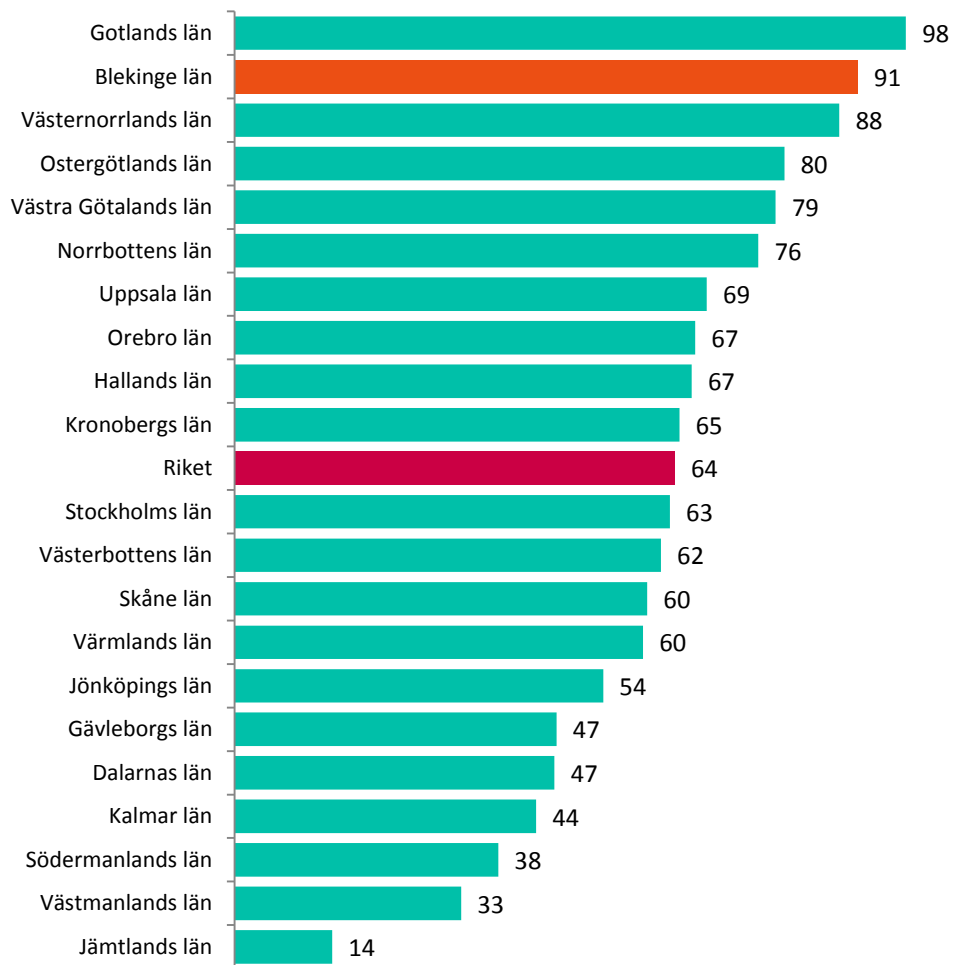

Småföretagsbarometerns resultat bekräftas i stort av Konjunkturinstitutet, som kontinuerligt analyserar hushållens och företagens syn på det ekonomiska läget.

Enligt Konjunkturinstitutet har konfidensindikatorerna för bygg- och anläggningsverksamhet, detaljhandel och privata tjänstenäringsstiger. Samtidigt har tillverkningsindustrins konfidensindikator fallit. Även hushållens konfidensindikator minskade mellan mars och april enligt Konjunkturinstitutets mätningar. För bygg- och anläggningsverksamhet och detaljhandel visar konfidensindikatorerna på ett starkare läge än normalt, medan tillverkningsindustrins konfidensindikatorer hamnar på nivåer under det historiska genomsnittet. Läget i de privata tjänstenäringsarna är något starkare än normalt.

För den sammanvägda konjunkturindikatorn placerar sig Blekinges län över riksgenomsnittet och är det län med näst högst indikator i riket.

Figur 10 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2015

Lönsamhetsutvecklingen

Lönsamheten dikterar till stor del företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar. Från 2013 har lönsamheten i tjänsteföretagen i Blekinges län återhämtat sig efter åren med akut finanskris. Totalt sett är nettotalet för länets lönsamhetsutveckling 21, jämfört med rikets nettotal på 18.

På sektornivå är nettotalet för lönsamhet bland tjänsteföretagen 23 i årets mätning, vilket är något över rikssnittet på 18. Industrieföretagens lönsamhet har dock inte utvecklats lika starkt under motsvarande period. Nettotalet för lönsamhet bland industrieföretagen i länet hamnar på 13, där riksgenomsnittet jämförelsevis även i denna sektor ligger på 18.

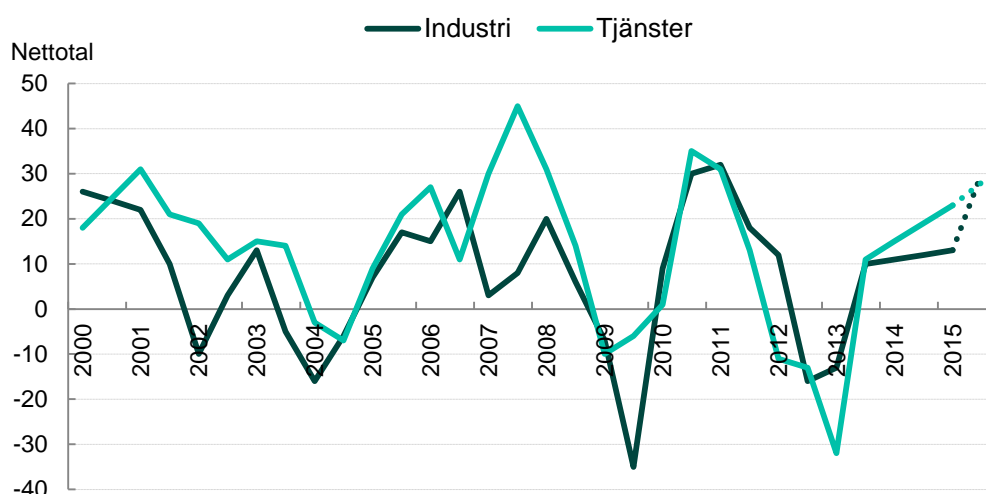
Lönsamhet

Om man är intresserad av att se om ett företag har gått bra eller dåligt räcker det inte bara med att titta på hur stor vinsten är räknat i kronor och ören. Vinsten, eller resultatet, måste ställas i relation bland annat till företagets storlek, när denna typ av mer relativt mått på vinst avses talar man om företagets lönsamhet.

På ett års sikt förväntas det sammanlagda nettotalet för lönsamheten bland Blekinges småföretagare stiga till nettotalet 29. Nettotalet för den förväntade lönsamheten följer nära rikets genomsnittliga förväntningar (nettotal 27). Fyra av tio tjänsteföretag och nästan lika många industrieföretag (36 procent) tror på en ökad lönsamhet under det kommande året.

Utvecklingen framöver ser ljus ut, och avspeglar återhämtningen i konjunkturen. Den positiva utvecklingen har dock till övervägande del letts av tjänsteföretagen. De tämligen dramatiska rörelserna i nettotal för lönsamhet avspeglar hur industrieföretagen i länet påverkas av den allmänna och internationella konjunkturen och exportefterfrågan.

Figur 11 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Blekinges län, industri- och tjänstesektor 2000-2015

Företagens prisförväntningar

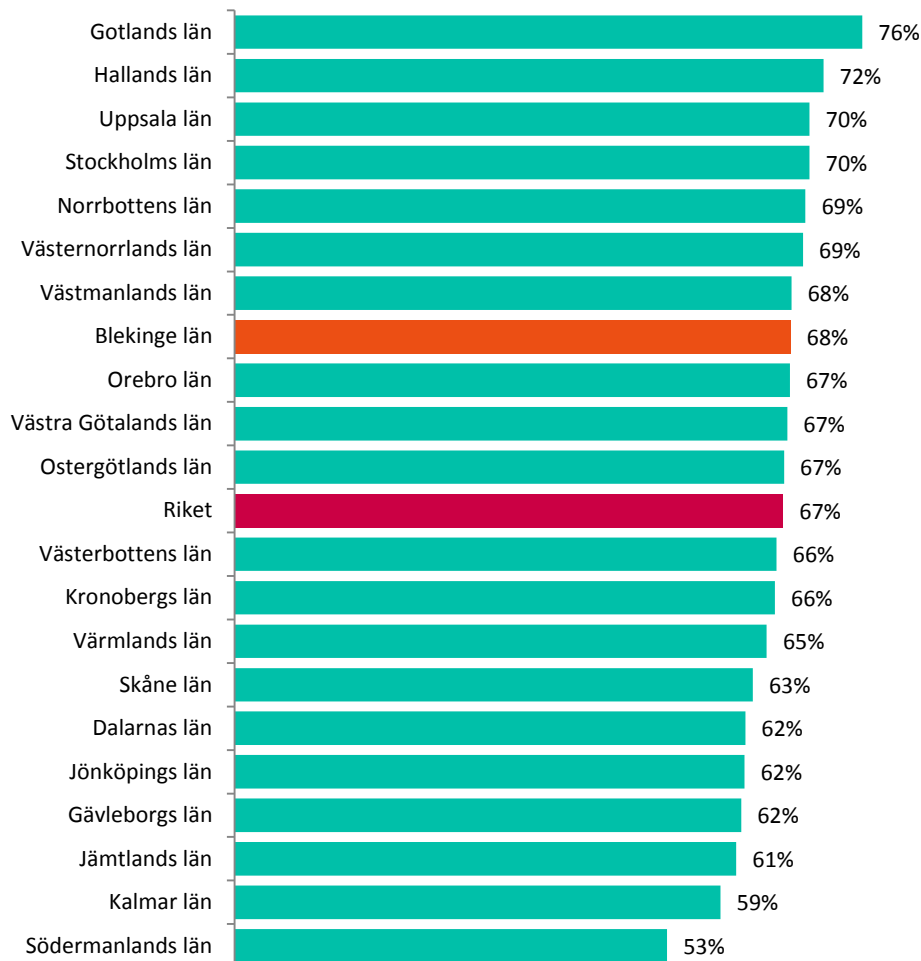
Att konjunkturen nu stärkts leder till att en större andel av företagen i länet räknar med att kunna höja priserna kommande år. Företagen i Blekinges län har något högre förväntningar gällande prisutvecklingen än genomsnittet för riket. Av industriföretagen tror 42 procent av företagen på prisökningar och av tjänsteföretagen 32 procent. Inom industrin i riket som helhet är det 34 procent av företagen som tror på högre priser på riksnivå, motsvarande siffra för tjänstesektorn är 36 procent.

Prisutvecklingen för de svenska företagens varor tyder inte på några större problem med konkurrenskraften jämfört med våra handelspartners. Även om den reala effektiva växelkursen ökade mellan 2010 och 2013. Sedan 2014 har Riksbanken kraftigt ställt om penningpolitiken utformning med bl.a. negativ reporänta. Omfattande köp av statsobligationer har också bidragit till en svagare krona. Förhoppningen är att detta ska ge exporten en skjuts framåt och därmed bidra till en positiv prisutveckling framöver.

Expansionsutsikter och hinder för expansion

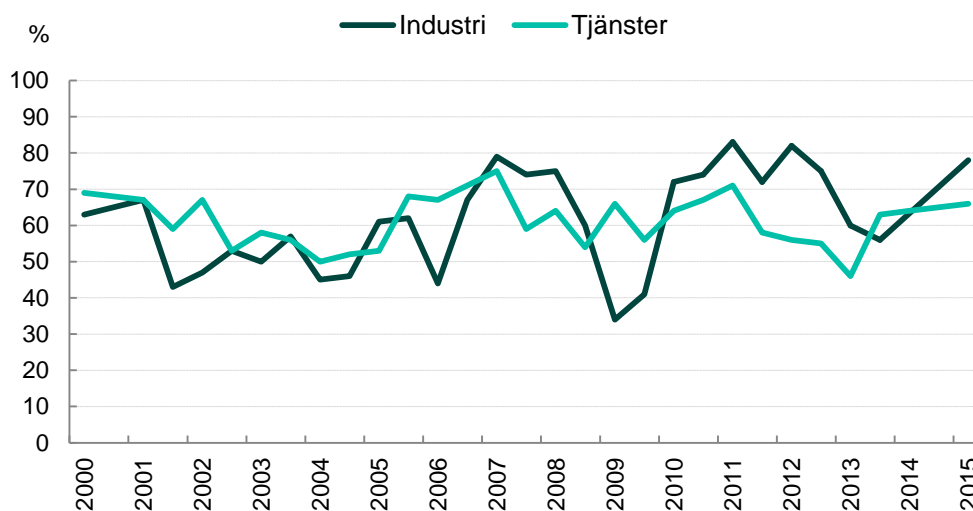
Företagen i Blekinges län upplever något bättre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet, 68 procent av företagen i länet anser att de har goda utsikter att expandera på sikt.

Figur 12 Företagens expansionsutsikter (netttotal) per län och i riket 2015

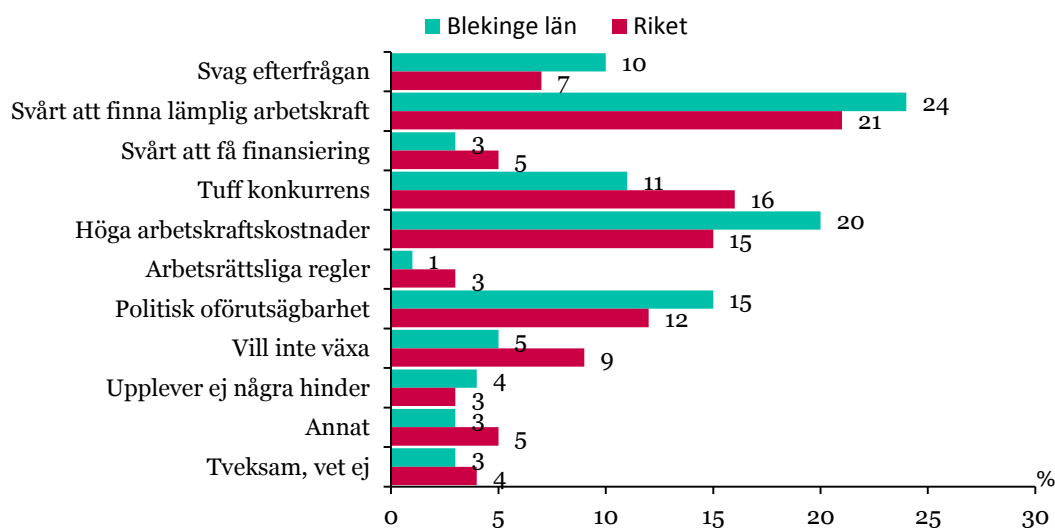
Tillverkningsindustrin har en mer positiv syn på framtidsutsikterna än tjänsteföretagen. Bland industriföretagen ser nästan 80 procent goda expansionsutsikter, jämfört med drygt 65 procent av tjänsteföretagen.

Figur 13 Expansionsutsikter (nettotal) i Blekinges län, industri- och tjänstesektorn 2000-2015

Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt det enskilt största tillväxthindret som Blekinges småföretag upplever. Nästan vart fjärde företag (24 procent) uppger detta som största hinder. Höga arbetskraftskostnader hamnar på andra plats med 20 procent av företagen som upplever detta som ett expansionshinder. År 2013 var antalet något lägre (16 procent) vilket tyder på att problemen med höga kostnader för anställda ökar. Många företag i Blekinges län upplever också att politisk oförutsägbarhet utgör ett hinder för expansion, hela 15 procent. Tio procent anger också svag efterfrågan som tillväxthinder.

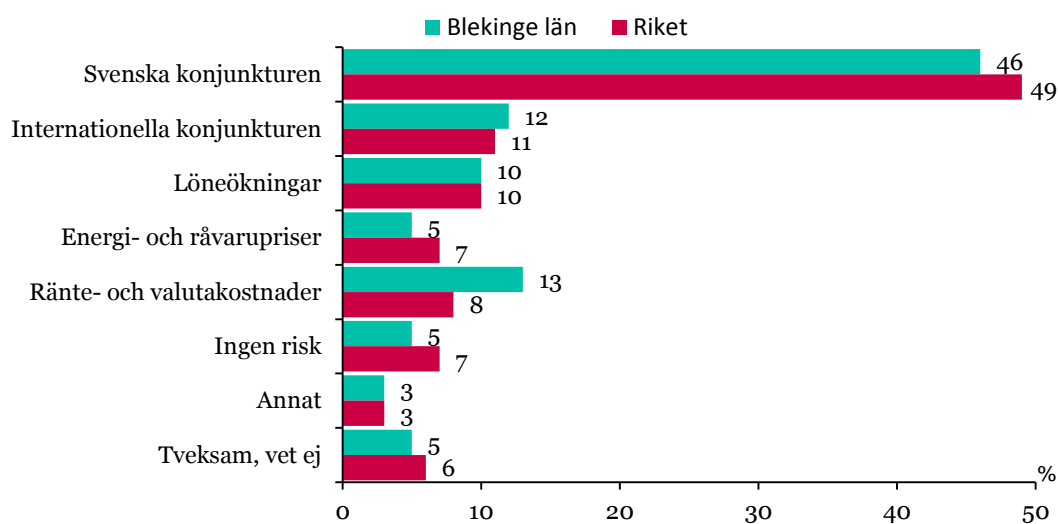
Figur 14 Tillväxthinder enligt företagen i Blekinges län och i riket 2015 (procent)

Konjunkturrisiker

Den svaga inhemska konjunkturen är den största konjunkturrisiken enligt nästan hälften av företagen i länet. Den följs av internationella konjunkturfaktorer och ränte- och valutakostnader, där 12 respektive 13 procent anger dessa som de största konjunkturriskerna.

Figur 15 Vilken anser du är den största konjunkturrisiken för ert företag?

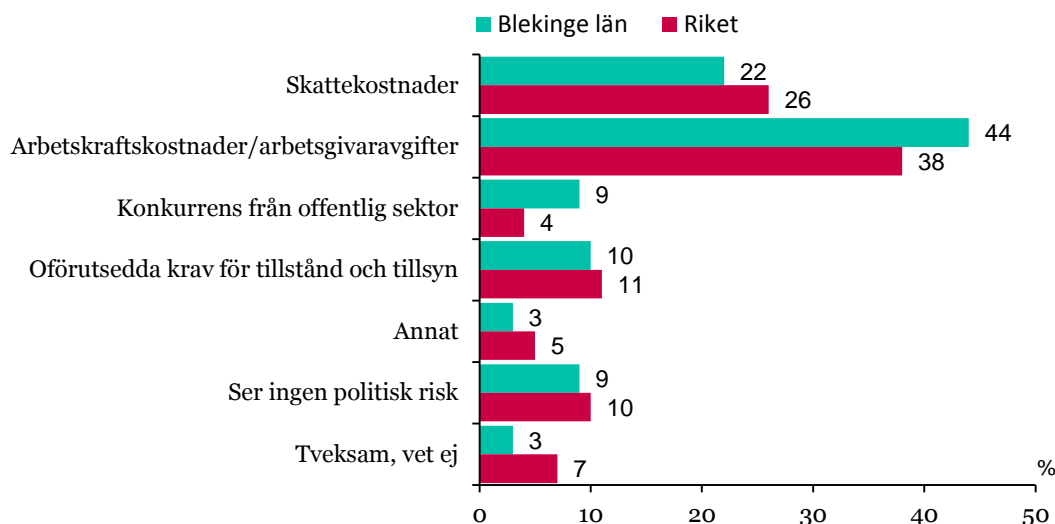
Trots att konjunkturen förbättrats avsevärt och företagen är fortsatt optimistiska, finns en viss osäkerhet om denna optimistiska bild kommer att förverkligas. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft.

För att fördjupa förståelsen kring företagens syn på konjunkturläget och risker som påverkar företaget, ställdes kompletterande frågor om politiska risker och personliga risker.

Politiska risker

Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter upplevs som den största politiska risken av företagen i Blekinges län. Även ökade skattekostnader upplevs som en betydande politisk risk. En större andel av företagen i Blekinges län, jämfört med riket, upplever också konkurrens från den offentliga sektorn som en politisk risk.

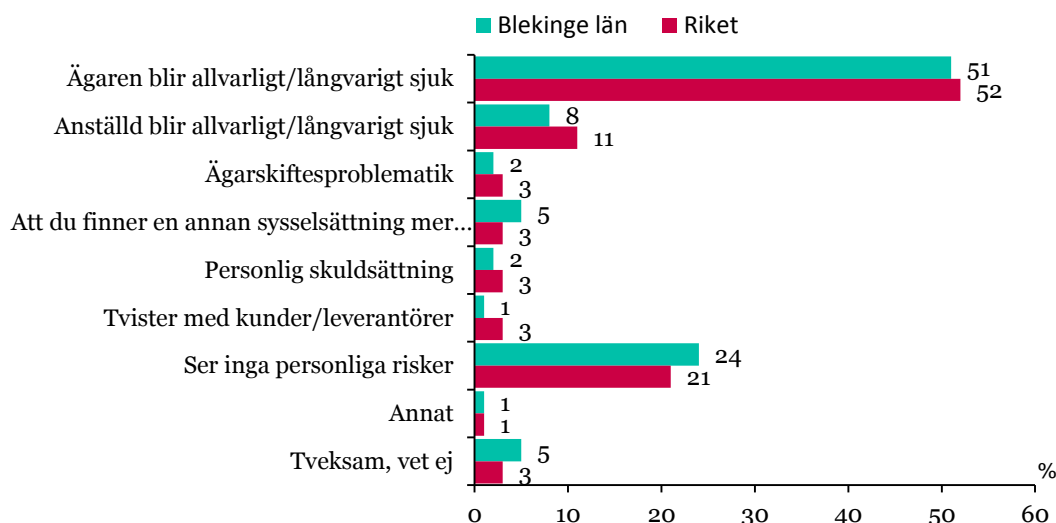
Figur 16 Vilken anser du är den största politiska risken för ert företag?

Personliga risker

Liksom i riket som helhet upplever företagen i Blekinges län att den största personliga risken för företaget är ifall en ägare blir långvarigt sjuk. I Blekinges län anser också fler småföretagare än genomsnittet i riket att risken att finna en annan sysselsättning mer lönsam är den största personliga risken.

Figur 17 Vilken anser du är den största personliga risken för ert företag?

Appendix Finansiering

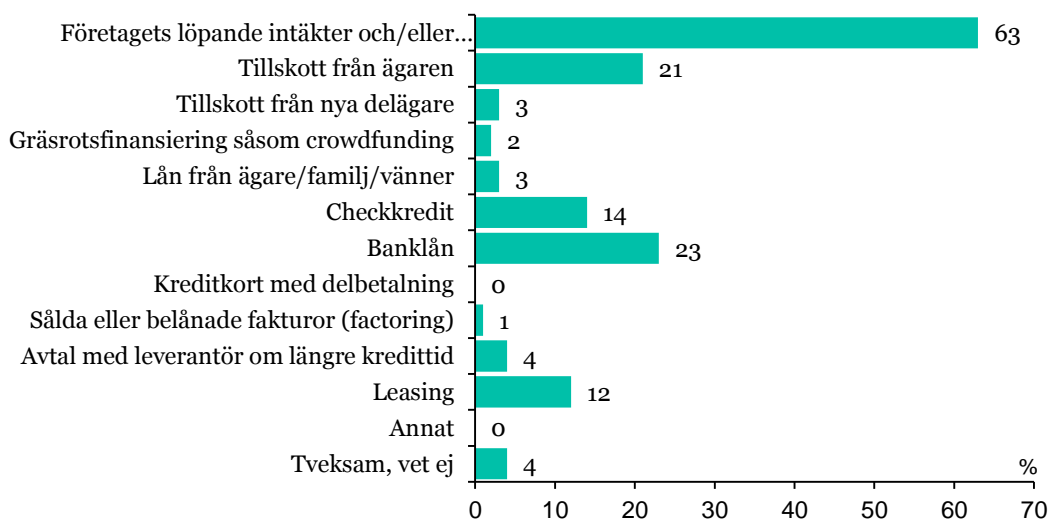
Finanskrisen slog kraftigt mot de små företagens möjligheter att finansiera sig. Även nu flera år efter finanskrisen anser många småföretag att det är svårt att få extern finansiering för att utöka verksamheten och att anställa, detta har visats in en rad undersökningar förutom av Företagarna bl.a. av Världsbanken.³

Finansieringssvårigheterna kan ha flera olika förklaringar. Den viktigaste faktorn är dock svårigheterna att få nya krediter och att utvidga befintliga banklån samt den höga kostnaden för banklån. Kostnaderna för banklån och krediter till företag tycks fortfarande vara höga i förhållande till aktiemarknadens avkastning och det låga ränteläget. Troliga förklaringar är bristfällig information mellan kreditgivare och låntagare, men också regelverk som påverkar finansieringsaktörernas utlåning till företag. Vissa regionala skillnader tycks också finnas vad gäller bankernas roll som kreditgivare till företag i regionen.

Majoriteten av alla företag använder egna medel i form av löpande intäkter och befintligt kapital till att finansiera företagets investeringar. En relativt stor andel av alla företag använder också checkkredit för att finansiera löpande verksamhet och investeringar. Skillnaden i ränta på utnyttjad checkkredit kan förväntas vara betydande mellan företag i olika storleksklasser, baserat på antal anställda etc. Räntekostnaderna kan därför vara betydligt högre för de mindre bolagen och generellt högre än vad som kan förväntas av det allmänna ränteläget i ekonomin.

I många företag finansieras också stora delar av investeringarna med tillskott eller lån från ägaren samt dennes familj. Detta resultat beskriver på ett tydligt sätt hur företagande innebär en betydande privatfinansiell risk för företagaren och dennes familj.

Figur 18 Finansieringssätt (företag som har investerat)

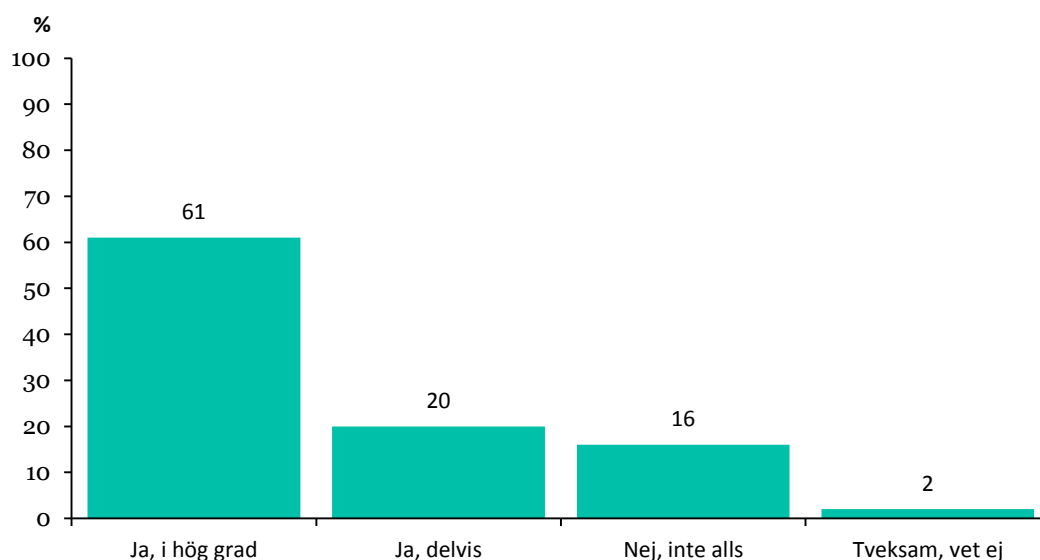
³ Sweden's Business Climate A Microeconomic Assessment, World Bank 2015.

I Företagarnas senaste finansieringsrapport svarade 47 procent av företagen att de upplever det som ganska eller mycket svårt att få extern kredit för att finansiera företagets investeringar och löpande verksamhet. Större företag har emellertid ofta betydligt lättare att finansiera sin verksamhet och investeringar med extern finansiering.⁴

Bankens lokala förankring och bemötande

Omkring hälften av alla företag i landet anser att deras bank har en hög grad av lokal förankring (48 procent). 28 procent av landets företag upplever att banken delvis har en lokal förankring. I länet är motsvarande siffror något högre, 61 procent av företagen i Blekinge anser till exempel att deras bank har en hög grad av lokal förankring. Samtidigt upplever strax under var femte företag i landet som helhet och 16 procent i Blekinges län att deras bank inte har någon lokal förankring.

Figur 19 Upplever du att företagets bank har en lokal förankring?

⁴ Se bl.a. Småföretagen vill växa – men saknar finansiering, Företagarnas finansieringsrapport 2015.

När det gäller bankernas rådgivande roll till företagen upplever 57 procent av företagen på riksnivå att de får ett delvis eller i hög grad personligt och engagerat bemötande i kreditprövningsfrågor. Bland företagen i Blekinge är motsvarande andel 68 procent, dvs. något fler upplever ett engagerat bemötande.

Figur 20 Upplever du att ni får ett personligt och engagerat bemötande i kreditprövningsfrågor?

